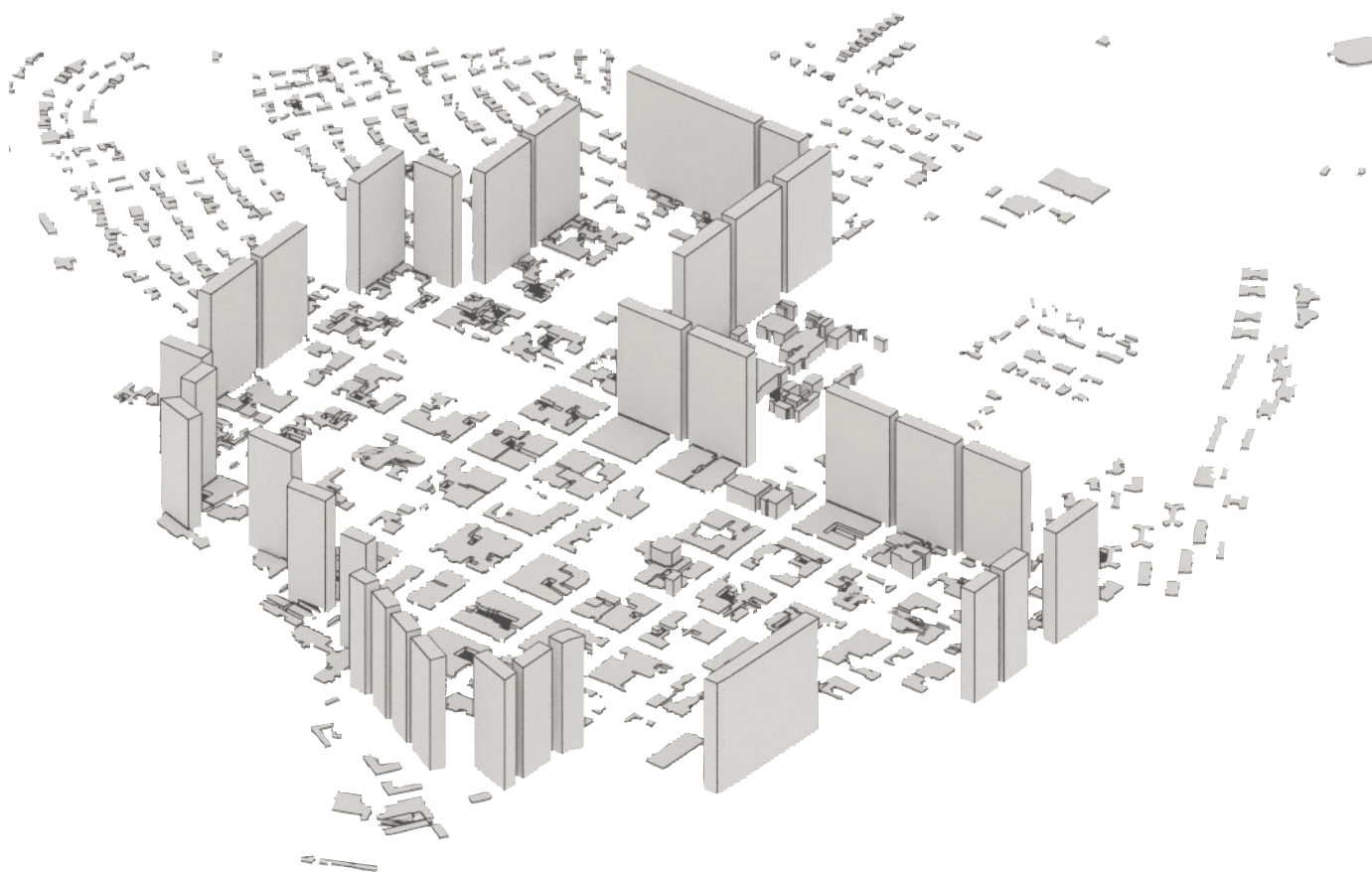

הדמיה: יהושע גוטמן

הדמיה של מרכז באר שבע על פי התוכנית של גוטמן אסיף. אינטנסיביות עירונית חרימה בין חלקי העיר השונים

מתקנים את המרחב העירוני

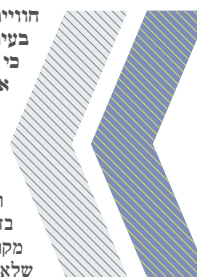
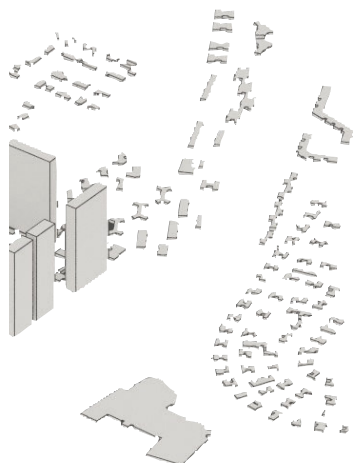
יש מבנים ואזורים רבים בישראל שנדמה שאפשר היה לשפר את העיצוב שלהם. ארבע קבוצות של אדריכלים התבקשו להציע תוכניות לשינויים שכאלה, מהקפת העיר העתיקה בבאר שבע בחומה לזוג עיניים ענקי על ממגורות דגון בחיפה. פרויקטים חכמים שמתחשבים במרחב והופכים אותו למוצלח יותר | מאת שני שילה

המקומות האלה אפשרויות לתיקון של המצב. לדעתם, אם רק היו עושים ככה או משנים אחי רת, אפשר היה לשנות אזורים או מבנים באופן משמעותי מאוד.

אדריכלות במובן הרחב והמהותי שלה היא למעשה הורמנות ליצור שינוי בסביבה, לתקן, לארגן ובעצם להפוך אזורים, מתחמים ואפילו בניינים למוצלחים יותר. בחרנו לתת הורמנות לכמה אדריכלים לפנטז על שינויים בפרויקטים ידועים לשמצה, לטפל בסביבות בעייתיות או במקומות שלדעתם יש בהם פוטנציאל שלא מומש.

הוויית השוטטות של רוב האדריכלים בעיר היא שונה מההווייה של הולי-בי רגל רגילים. האדריכלים לא רואים את הבניינים שסביבם בצבעים אחי רים, אבל מבחינתם העיר מהווה פוטנציאל אדיר של פרויקטים שונים ומגוונים.

אם אנשי הנדל"ן מחפשים בדרך כלל היכן ניתן לקנות נכסים בזול ולמכור ביוקר, ורובנו מזהים מקומות שאינם מוצלחים ומשתדלים שלא לבקר בהם – אדריכלים רואים בכל

הדמיה: יעל גלעד

הדמיה של מלון חוות הברון בזכרון יעקב על פי התוכנית של משרד גלעד שיף אדריכלות

קהילתית ופרטית והתמחות בבנייה אקלימית. האדריכלות השותפות, גלעד ושיף, מרצות במי חלקה לעיצוב פנים, מבנה וסביבה בשנקר. בין הפרויקטים הבולטים של המשרד: מרכז מיוחד ברעננה, מרכזים קהילתיים ברמת השרון ותוכנית אב לחווה בפארק הירקון.

ואתו וממשיכים את המעטפת הלאה, מוסיפה גלעד ומסכמת: "אנו מציעות להפוך את חוות הברון למלון אקולוגי שיאפשר לאורחים להתנסות בטבע של המבנה".

על המשרד: גלעד ושיף אדריכלות הוקם ב-2006 ומאז ביסס את מעמדו בתחום של בנייה

גלעד שיף אדריכלות - מלון חוות הברון בזכרון יעקב

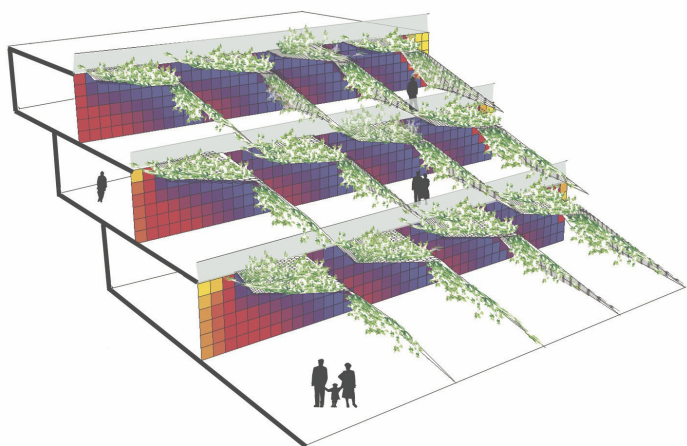
«**ההצעה:** האדריכלית יעל גלעד היא שותפה במשרד האדריכלים גלעד שיף ונחשבת זכרון יעקב. את הנוכחות הבעייתית בנוף של מלון חוות הברון, כפי שהיא מגדירה אותה, היא פוגשת כמעט כל יום בדרך לעבודתה. לר"ב בריה, המלון אמנם ניסה להתאים את עצמו לנוף קשה ובעייתית.

"המלון כיום נראה כמו בלוק עירוני בנוף ירוק", היא מתארת. "הוא פונה לכיוון מערב ולכן סובל מרוחות ומגשש בחורף, ומקרינה מחממת אחר הצהריים בקיץ". גלעד מסבירה שהיא ושותפתה למשרד רצו לשפר את האקלים בבניין - מה שיקטין את צריכת האנרגיה למיזוג.

מבחינת השותפות גלית שיף וגלעד הפתרון למבנה הוא ליצור מעין שמיכה מצמחייה מקומית. "אנו עוסקות הרבה בתכנון אקלימי ובבנייה ירוקה. יש כאן אפשרות ליצור מעטפת אקלימית לבניין ולתת לה לטפס על הבניין. זה אזור עם פארקים כמו רמת הנריב, ורק הביניין יושב וסותם את המדרון. רצינו להציע תיכון טופוגרפי ואקלימי", מסבירה גלעד.

בעזרת רשת שתיפרש מעל הבינוי הקיים, תוכל הצמחייה לכסות את המבנה ולהחליף את הקירות המפרידים כיום בינו לטבע הסובב אותו. הפניות של המעטפת תוכננו בשיפוע שמותאם לשמש, וכך תקטן גם חדירתה לבניין. כך החדרים יתחממו פחות.

"בבניין המקורי יש חריץ שהיה אמור להיות מעין מסדרון אקולוגי, שלא הצליח. אנו מכסים

הדמיה: יעל גלעד

הדמיה של מלון חוות הברון על פי התוכנית של משרד גלעד שיף אדריכלות

תצלום: יובל טבול

העיר העתיקה בבאר שבע. ניסיונות כושלים להפוך אותה למרכז עירוני תוסס

בגוטמן אסף מסבירים שהעיר העתיקה בבאר שבע ממוקמת במרכז העיר החדשה, אך ברור מה לחלקים אחרים בה, היא טובלת מניסיונות כושלים לחבר אותה לחלקיה השונים ולהפוך אותה למרכז עירוני תוסס. למרות זאת, המבנים בה נמוכים, בני קומה אחת או שתיים, ואין בה אפילו פינה אחת של צל.

על פי נתונים שמציגים במשרד גוטמן אסף אדריכלים, היקף העיר העתיקה של באר שבע כיום הוא כארבעה קילומטרים, ואורך הבנייה המוצעת בהיקף שלה, על פי התוכנית, הוא כשלושה קילומטרים וברוחב של 16 מטר. כלומר מדובר ביצירה של 1.5 מיליון מ"ר בנויים ברוטו.

החומה תהיה מעין מוליך אנושי שלא פוגע בקיים. כמו כן, על ידי הפיכת החומה למבני מגורים ניתן לייצר בקלות יחסית שטח גדול של כאורה יכול לפתור את כל בעיות הדיור של באר שבע ב-20 השנים הקרובות. "בנייה מרד" כות כוז יכולה ליצור צל ולהתמודד עם משטר הרוחות. קל לדמיין את הבניינים האלה כאקור לוגיים ובעלי השפעות חיוביות על הסביבה", מסכם גוטמן.

על המשרד: ב-2002 הקים האדריכל יהושע גוטמן את משרד LOT אדריכלים. עם הצטרפותה של האדריכלית עדי אסף למשרד כשותפה, שונה שמו של המשרד לגוטמן אסף אדריכלים. גוטמן מרצה במחלקה לאדריכלות בבצלאל ואסף מרצה בטכניון. בין הפרויקטים הבולטים של המשרד: מועדוני האומן 17 בירור שלם ובתל אביב, שגוטמן תיכנן עוד כסטודנט; עיצוב הפנים של סניפי רשת ארומה ישראל; מבני תעשייה בתפישת תכנון באזור הת"ש עשייה של קיסריה; ופרויקט התחדשות עירונית בשכונת רמת יוסף בת ים.

התוכנית ניתנה העדפה ליישוב הפריפריה של המדינה הצעירה, כלומר לפיזור האוכלוסייה במרחב. במשרד האדריכלים גוטמן אסף בחי נא אך באר שבע היתה נראית אם הגרדי היה ממשיך לשאר השכונות בעיר. לאחר התלבטות הוחלט לכבד את הגרדי במקום שבו הוא נמצא ולא להרחיב אותו לשאר חלקי העיר.

יהושע גוטמן, שותף במשרד, מספר שבמסגרת העבודה על הפרויקט מצאו במשרד מפת שי מור של העיר העתיקה, וסימנו בה את שרידי הגרדי הקיים. "אנו מציעים להקיף את שרידי הרשת העירונית של העיר העתיקה בחומה, בדומה לערים עתיקות אחרות בעולם. החרי מה תכיל מבנים לשימושים שונים, שיאפשרו אינטגרציות עירונית וזרימה בין חלקי העיר השונים (כלומר החומה תהיה בנויה מבנייני מגורים, ש"ש"), מסביר גוטמן. מבחינת האדריכלים במשרד, הצעתם היא המשך לחזונו של דוד בן גוריון להפרחת השממה בנגב, שהפך את באר שבע בשנותיה הראשונות למעבדה עירונית לניסויים אדריכליים בהשראת האקלים המדברי.

"עניינין אותנו לבדוק מה קורה כאשר תוחמים את האזור ומגדירים שזה הגרדי, הוא לא יתפתח מעבר לכך אבל מעניין מה יקרה אם נשתמש בו כמנוף לפיתוח של שאר העיר מסביב", מסי ביר גוטמן ומוסיף שלא מדובר בדיון בשימור מרקמי או בשימור של מבנים, אלא בעיסוק ביצירת צפיפות ואינטנסיביות באזור מסוים. "כיום כשמסתובבים בעיר העתיקה בבאר שבע אין כמעט צל וגם אין תנועה של הולכי רגל. נכון שהיו ניסיונות להתמודד עם הנושא, אבל לדעתנו זה לא יעבור בלי אינטנסיביות שתיווצר בעזרת פעולה מרחבית, שתיווצר צפיפות גדולה יותר".

גוטמן אסף אדריכלים - העיר העתיקה בבאר שבע

ההצעה: באר שבע הוקמה על פי תוכנית שרון, בסמוך לעיר העתיקה הטורקית שנבנתה על פי גריר מוגדר (מבנה של שתי וערב). תוכנית שרון היתה תוכנית האב הראשונה של ישראל. התוכנית נקראת על שם האדריכל אריה שרון, מתכנן התוכנית ומהאבות המייסדים של האדריכלות הישראלית. במסגרת

הדמיה: יהושע גוטמן

הדמיה של התוכנית בבאר שבע. להקיף בחומה שתכיל מבנים

גל מרום אדריכלים - מתחם דה פיג'וטו תל אביב

ההצעה: מתחם דה פיג'וטו נמצא בתל אביב, בין הרחובות אלנבי, דרך יפו, נחלת בנימין ויהודה הלוי. למרות קרבתו למתחם התחנה, לשכונת פלורנטין ולרובע לב העיר, הוא כמעט לא משופל. גל מרום מכיר את האזור בזכות כמה פרויקטים שהוא מתכנן בסביבה, כמו מגדל ליבר (בשיתוף עם משרד ישר אדריכלים) ופרויקט באלנבי 40. הוא מאז מין שניתן לממש את הפוטנציאל של המקום בעזרת התערבות אדריכלית מושכלת. בשל אופי המקום, כל התערבות בו דורשת התמודדות עם סוגיות משמער תיות בתכנון עירוני כיום, כמו שימור מול פיתוח של בלוקים עירוניים למגורים, בניית גלגולה, עם מערך המגדלים שאמור לקום באזור ועם פיתוח מרחב ציבורי ושטחים ירוקים בעיר.

מרום מסביר שלדעתו צריך להקים במקום מתחם מאורגן סביב רחוב עירונית, שתהיה לב המקום ותמוקם בצומת הרחובות יהודה הלוי ונחלת בנימין. "מרחב כזה יכול לקשר בין המבנים במתחם ולחבר אותו לאזורים סמוכים - ובכך לשמש את תושבי העיר והאזור", אומר מרום. חלק מהחיוש של המקום ייעשה על ידי רצועה ירוקה שתגיע מכיוון מורה, על ציד הרחובות יהודה הלוי וגת דימון. הרצועה תחלחל לתוך החצרות האחוריות של המבנים בסביבה.

בהצעה התייחסו האדריכלים גם לבית הרואר שבמפגש הרחובות אלנבי ויהודה הלוי המיועד לשי מור. מרום מציע להשתמש בקומה הראשונה למסחר ומעליה להוסיף יחידות דיור. כדי לסמן את המתחם ולהפוך אותו למקום בולט, מציע מרום לבנות מגדל בן 40 קומות בגובה הרדומי שלו. המגדל המוצע יתיר כנו על בסיס עקרונית של בנייה בת-קיימא. המגדל מתוכנן עם דופן עירונית נמוכה (ללא גינה שמפרידה בין המדרכה לבניין עצמו) שתשמש למסחר, ובכך תהפוך אותו לחלק מהמרחב בסביבה ותמנע מצב של ניתוק מהעיר.

על המשרד: ב-2004 הקים האדריכל גל מרום את משרד גל מרום אדריכלים, אחרי כמה שנים של עבודה כשכיר במשרדים בולטים, כמו משה צור ארי ריכלים ואילן פינקו. במשך שנות פעילותו הוא נהפך למשרד בולט שאחראי לפרויקטים רבים, בין השאר בתחום מגורי היוקרה וכן בתכנון של מגדלים ובנייה רוויה. בין היתר חתום מרום על שכונה בעכו, מגדל בבנייה בבת ים ועיצוב פנים של משרדים כמו משרד הפרסום גיתם.

קסלים, וכל פיקסל כזה יהיה למעשה תמונה פרטית שיעלו גולשים לאתר הפרויקט ברשת. שם העמוד של הפרויקט בפייסבוק הוא Art for the pepole.

"חשבנו לשים על בניין כזה זוג עיניים של ילד בקנה מידה מוגזמת. זו תהיה אמירה שנוגעת לעתיד של הילדים. המרחב העירוני בחיפה מתחלק ללמטה ולמעלה, וניתן לתפוש את העיר כשתי ערים נפרדות. רצינו לדעת שיש עיר אחת שבה גם החלק התחתון מסתכל על העליון וגם להפך. זה עניין פסי מרחבי וגם יש הקשר אקטואלי למה שקורה כיום בחברה", מסביר פלוק.

בימים אלה עמלים בני הזוג על איסוף כסי פים למימון הפרויקט. מבחינתם, המימון הוא חלק אינטגרלי מעבודת האמנות, וכל אחר יכול לתרום בעזרת מיקרו-תשלומים (גיוס מימון מאנשים פרטיים בסכומים קטנים, דרך הרשת). "נוצר חיבור בין אנשים דרך הפרויקט. מדובר בפרויקט שללא הקהילה היוצרת אותו לא יוכל להתממש, וזה בדיוק מה שהופך אותו לכל כך מרגש מבחינתנו", מוסיף פלוק, ומדגיש שאם היה מקור מימון אחר לא היה מדובר באותו פרויקט.

"ההרפס העצום הוא רק התוצאה של ההש תתפות והריבורים סביב הפרויקט. הוא יותר מהדבר הוויזואלי, ולכן יש חשיבות למימון הציבורי. גם אם הפרויקט לא יגיע לידי מי מוש בגלל המימון, עדיין יש הבנה והתעוררות של הדיון סביב המקום של המרחב האורבני ושל אמנות בו", מסכם פלוק.

על האדריכלים: איתי ואפרת פלוק הם בעלי תואר ראשון באדריכלות מהמרכז האקדמי אריאל. שניהם הגיעו לחיפה בעקבות העבודה. כיום הם עובדים כשכירים במשרדי אדריכלים ועוסקים בעיקר בתכנון בנייני ציבור ומבני תעשייה. לדעתם בפרקטיקה האדריכלית מתקשים ליישם את העקרונות שבהם הם מאמינים, ושבגללם למרו אדריכלות, עקב המציאות שבה יומים מתכננים מבנים והאדריכלים רק מאשרים אותם בשלב הבנייה. לכן הם מקדמים פרויקטים פרטיים שכוללים בעיקר התערבות במרחבים עירוניים קיימים. רוב הפרויקטים לא מתממשים בגלל קושי מימון, ולכן השניים מנסים לקדם אפשרות שהעירייה לא תהיה הגוף המממן אלא המאשר, והם ושותפיהם יהיו המממנים.

תצלום והדמיה: איתי פלוק

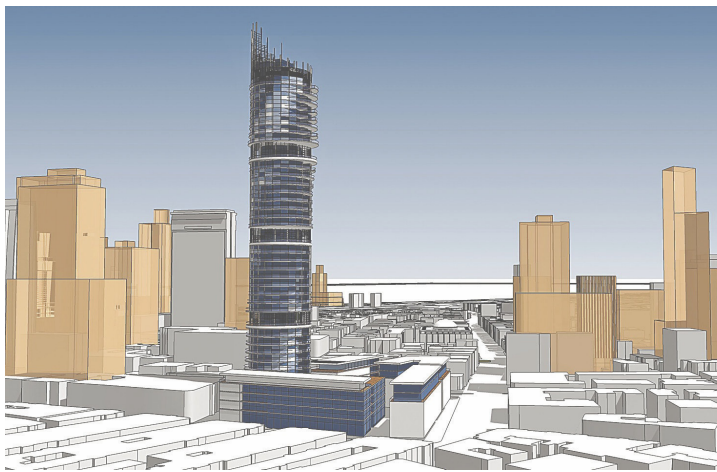
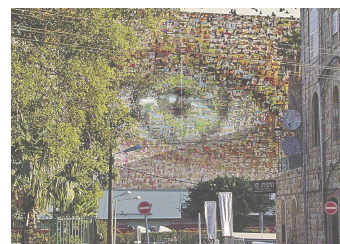
הדמיה של ממגורות דגון בחיפה על פי איתי ואפרת פלוק

איתי ואפרת פלוק - ממגורות דגון בחיפה כגלריה אורבנית

ההצעה: האדריכלים איתי ואפרת פלוק ניצלו את הפרויקט כדי לקדם תוכנית של שינוי עירוני בעזרת הציבור הרחב. השניים רוצים ליצור גלריה אורבנית שתציג אמנות ברחבי חיפה ותאפשר לתושבים להיות חלק מהפרויקט.

איתי מספר שהרעיון הוא להשתמש ב-15 מבנים ברחבי העיר, שהמרכזי שבהם יהיה ממגורות דגון שבעיר התחתית. "האמנות לרוב אינה נגישה לכלל הציבור. היא מוצגת בחללים אקסקלוסיביים סגורים, בחללים הפרטיים של העיר. יש מקום לאמנות בחללי מוזיאונים, בגלריות ובאוספים פרטיים, אך יש לה ודאי גם מקום בסביבתנו היומיומית, בחלל האורבני, בעיר", הוא אומר.

"המרחב הציבורי מצוי בתהליך הפרטה לטובת מסחר (לרובגה פרטומות על בניינים). אנו סבורים כי אפשר גם אחרת", אומר פלוק. מבחינת תושבי חיפה, המבנה של ממגורות דגון הוא איקון. גודלו המרכזי ומיקומו מאפשרים לראות אותו מכל מקום בעיר. "יש סביבו חי לוקי דעות. העירייה מנסה להפוך אותו לבניין לשימור, אבל יש לא מעט שחושבים שזה בניין שמפריע במקום שבו הוא נמצא", הוא מוסיף. בעקבות המחאה החברתית בקיץ 2011 חשבו בני הזוג פלוק שצריך לתת ביטוי חותי לרצון לשינוי. האדריכלים בחרו לכסות את המבנה בזוג עיניים של ילד שיורכבו מ-26 אלף פיי

הדמיה: גל מרום אדריכלים

מתחם דה פיג'וטו בתל אביב, על פי האדריכל גל מרום